

بررسی و تحلیل نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرم قاچاق سوخت در شهر بوشهر

افراز بهزاد زاده^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۱۸

چکیده

قاچاق فرآورده‌های نفتی، از جمله معضلاتی است که زیان‌های پیدا و پنهان فراوانی را بر محیط زیست کشور وارد کرده است. تقاضای فراوان برای فرآورده‌های نفتی ایران در سایر کشورها به ویژه کشورهای هم جوار، که عمدتاً ناشی از اختلاف قیمت این فرآورده‌هاست و نیز کیفیت بالای بنزین و گازوئیل تولیدی در ایران در قیاس با محصولات مشابه در کشورهای عراق و ترکیه به همراه قیمت ارزان آن در ایران، موجب افزایش تقاضا برای این کالا در آن سوی مرزها و در نتیجه افزایش انگیزه‌ی سودآوری از طریق قاچاق برای قاچاقچیان شده است. هدف تحقیق حاضر بررسی و تحلیل نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرم قاچاق سوخت در شهر بوشهر می‌باشد.

روش تحقیق در این پژوهش پیمایشی می‌باشد. که دو گروه تجربی و گواه شامل مسئولین و عموم مردم نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق سوخت مورد بررسی قرار گرفته است. گروه اول (گروه تجربی) از افرادی تشکیل شده است که مرتکب جرم قاچاق سوخت شده‌اند حجم نمونه برای این گروه ۳۶۸ نفر می‌باشد. گروه دوم گروه مسئولین و عموم مردم می‌باشد، حجم نمونه برای این گروه ۱۰۶ نفر می‌باشد.

بعد از جمع‌آوری اطلاعات از گروه‌های مورد مطالعه و تجزیه و تحلیل اطلاعات راهکارهای گوناگونی از جمله آموزش دانش و فن آوری نوین به پرسنل نیروی انتظامی، توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی، کنترل و نظارت لازم و کافی بر فعالیت‌های مناطق آزاد تجاری، سلامت عمل نیروی انتظامی، هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی، توجه به امور اقتصادی مرزنشینان، استقرار سیستم مرزی هوشمند توسط نیروی انتظامی در جهت پیشگیری از قاچاق سوخت ذکر گردید. همچنین عوامل متعددی از جمله سودآوری بالا، حرص و طمع، بیکاری، فقر اقتصادی، دوستان ناباب، در گرایش افراد به قاچاق سوخت تاثیر گذار بوده است.

واژه‌های کلیدی: نیروی انتظامی، پیشگیری، قاچاق سوخت، شهر بوشهر

Email:

^۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد بوشهر
behzadzadeh.A@yahoo.com

مقدمه

قاچاق سوخت معلول عوامل مختلفی بوده که مبارزه با آن نیازمند عزم ملی و توجه دقیق به شاخص‌های علمی دارد. تجارب قبلی نشان داده که در مبارزه با قاچاق سوخت برخورد قضایی چندان مثمر ثمر نبوده و در صورت توجه به راهکارهای فرهنگی و پیشگیرانه و ایجاد شغل نقش موثری در کاهش قاچاق خواهد داشت بدیهی است که تدوین قوانین و حمایت از تجارت و تولید داخلی و توجه به ارزش‌های انسانی و اخلاقی موجب تأمین امنیت عمومی به ویژه در مناطق مرزی خواهد گردید.

متأسفانه در رابطه با قاچاق فرآورده‌های نفتی در قانون پیش‌بینی نشده به عبارتی قاچاق مواد نفتی را صرفاً در هنگام خروج این سرمایه‌های ملی به خارج از کشور اطلاق می‌شود از طرفی در تدوین مقررات و آئین نامه‌های اجرایی مربوطه فقدان قانون مدون کاملاً محسوس بوده و به عبارتی در واقع خلأ قانونی وجود دارد هم اکنون از طرف مقامات قضایی اعم از تعزیرات و دادگاه‌های صالحه افرادی که مبادرت به این امر می‌نمایند به عنوان تخلف فروش خارج از شبکه تلقی نموده و احکام صادره از طریق مقامات قضایی مبنی بر فروش خارج از شبکه بوده و قاچاق تلقی نمی‌گردد.

هم اکنون قاچاق سوخت با روش‌های غیرقانونی توسط باندها و شبکه‌های قاچاق عمده به صورت یک جریان انحرافی انجام می‌گیرد که شناسایی این باندها نیز امری ضروری و حیاتی خواهد بود. خوشبختانه هوشیاری نیروهای امنیتی و اطلاعاتی در جهت مبارزه با این امر خطیر تا حدودی موفقیت آمیز بوده که انشاءاً، استمرار آن توسعه اقتصاد ملی کشور را تضمین می‌نماید.

مفاهیم

مفهوم لغوی قاچاق

قاچاق واژه‌ای ترکی و از لحاظ لغوی به معنای «کاری که پنهانی و با تردستی انجام شود» است.^۲ در ترمینولوژی حقوق، قاچاق در این معانی به کار می‌رود:

^۲ - دهخدا، علی اکبر، (۱۳۶۴)، لغت نامه دهخدا، جلد ۳۸، دهخدا وابسته به دانشگاه تهران، انتشارات تهران

۱- حمل و نقل کالا از نقطه‌ای به نقطه‌ای خواه دو نقطه مزبور در داخل کشور باشد «قاچاق داخلی» خواه یک نقطه در داخل و یک نقطه در خارج باشد که آن را «قاچاق خارجی» می‌گویند) برخلاف مقررات مربوط به حمل و نقل به طوری که این عمل ناقض ممنوعیت یا محدودیتی باشد که قانوناً مقرر شده است.^۳

ظهور پدیده قاچاق و گسترش ارتکاب آن کشورها را بر آن داشت تا مقرراتی برای پیگیری و مبارزه با این پدیده تدوین و به مرحله اجرا گذارند. در ایران نیز قانون‌گذار «قانون مجازات مرتکبین قاچاق» را به تصویب رسانده و آن را به مرحله اجرا درآورده است.^۴

«قاچاق ۱ - کاری بر خلاف قانون که پنهانی انجام شود ۲- متاعی که معامله یا وارد آن به کشور ممنوع است. قاچاق کردن: متاعی را پنهانی وارد کشور کردن و نپرداختن عوارض گمرکی آن»^۵

تعریف اصطلاحی قاچاق

فعل و انفعالات و تحرکات مخفیانه و غیرقانونی که به صورت سازمان‌دهی و به دور از دیده مسئولین مجری قانون انجام می‌شود را قاچاق می‌نامند. شخص و یا اشخاصی را که مبادرت به انجام قاچاق می‌نمایند، قاچاقچی یا سوداگر لیکن در علم اقتصاد به صورت مشخص، به ورود و خروج افرادی که به صورت مخفیانه از مرزهای کشور صورت می‌گیرد قاچاقچی گفته و به کالای اقتصادی که قاچاق می‌شود، کالای قاچاق می‌نامند قاچاق، قدمتی به اندازه حیات بشر دارد. صادرات و یا واردات کالاهای ممنوع و انحصاری، همانند انسان، مواد مخدر، زنان و کودکان، فرآورده‌های نفتی، اعضای بدن، دارو، ارز، اسلحه، خاویار، مشروبات الکلی و ده‌ها مورد دیگر، را می‌توان از مصادیق قاچاق نامید. دانشمندان علم اقتصاد، از پدیده قاچاق تحت عنوان اقتصاد پنهان نیز یاد کرده‌اند.^۶

مفهوم قانونی قاچاق

۳ - مقدسی، علیرضا (۱۳۸۰) بررسی ابعاد قاچاق کالا و ارائه راهکارهایی جهت کاهش و هدایت آن به مسیرهای اقتصادی کشور؛ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

۴ - حاجی نژاد، علی (۱۳۷۹) همایش ملی بررسی پدیده قاچاق کالا و راه‌های پیشگیری آن (سومین همایش قاچاق کالا) تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

۵ - معین، محمد، (۱۳۷۳)، فرهنگ فارسی معین، جلد دوم، تهران، انتشارات امیر کبیر

۶ - آقازاده، علیرضا، ۱۳۸۳ بررسی تحلیلی و کاربردی سیاست جنایی ایران در قبال قاچاق کالا مطابق با آخرین اصلاحات قانونی، تهران، نشر آریان،

بند الف از ماده ۱۱ قانون انحصار تجارت خارجی، قاچاق را چنین تعریف کرده است: «کلیه اجناسی که بر خلاف مقررات این قانون وارد مملکت می‌شود قاچاق محسوب و به نفع دولت ضبط و فروخته می‌شود و مرتکبین به حبس از ۶ ماه الی یک سال محکوم خواهند شد.»

مفهوم قاچاق سوخت

قاچاق سوخت: قاچاق کالا یا تجارت زیرزمینی به نقل و انتقال کالا بدون پرداخت عوارض گمرکی و سود بازرگانی، که در این مسئله قاچاق سوخت مد نظر می‌باشد (محمدی، ۱۳۸۰). شورش: مقصود از شورش، عملی است فردی یا دست جمعی بر علیه دولت یا بخشی یا از قوای دولتی در داخل مرزهای جغرافیای کشوری انجام می‌دهد. رشد شتابان هدف‌ها و محدودیت راه‌ها موجب ضعف تعهد نسبت به وسایل نهادی و هدف‌ها می‌شود و بی‌هنجاری و شورش روی می‌دهد.

معنای لغوی و اصطلاحی پیشگیری از جرم

مفهوم لغوی پیشگیری

پیشگیری یک معنای لغوی و یک معنای اصطلاحی و علمی دارد. پیشگیری در لغت به معنای «جلوگیری و دفع» آمده است و پیشگیری کردن یعنی مانع شدن^۷، که با مفهوم اصطلاحی آن در علوم جنایی هماهنگی دارد. پیشگیری، آن چنان که برخی از جرم‌شناسان گفته‌اند، امروزه بیشتر در معنای «پیش‌دستی کردن» یا «آگاه کردن و هشدار دادن» به کار می‌رود.^۸ بدین ترتیب، مفهوم نخست امروزی با آن چه در ادبیات علوم جنایی به نام پیشگیری شناخته می‌شود، سازگارتر است. پیشگیری در علوم جنایی بیش از هر چیزی یکی از مفاهیم شناخته شده در جرم‌شناسی است که در حوزه گسترده‌تری به نام «سیاست جنایی» نیز قرار می‌گیرد.^۹

مفهوم اصطلاحی پیشگیری

پیشگیری: در جرم‌شناسی یعنی جلوگیری از بزه‌کاری با شیوه‌های گوناگونی که بیرون از نظام کیفری به کار می‌روند. بنابراین گرانگاه پیشگیری در جرم‌شناسی، تدابیر کنشی است. این تدابیر پیشگیرانه که به طور جدی نخستین بار از سوی یکی از پرچم‌داران مکتب تحقیقی یا اثباتی (یعنی انریکو فری) مطرح شد، از اقدام‌های پیشگیرانه واکنشی جدا می‌شوند. فری با بینشی میانه رو و خوش بینانه یک رشته تدابیر دفاع اجتماعی را که

^۷ - معین محمد (۱۳۸۱) فرهنگ فارسی، انتشارات امیر کبیر، ج اول، چاپ نوزدهم، ص ۹۳۳.

^۸ - نجفی ابر آبادی، علی حسین (۱۳۸۶) پیشگیری از بزه‌کاری و پلیس محلی، مجله تحقیقات حقوقی، دانشگاه شهید بهشتی ص ۲۵-۲۶، ص ۱۳۵.

^۹ - رایجیان اصلی، مهرداد، (۱۳۸۳) رهیافتی نو به بنیان‌های نظری پیشگیری از جرم، مجله حقوقی دادگستری، ش ۴۸-۴۹، ص ۱۲۵.

همزمان بتواند در بر گیرنده فرد بزه کار و محیط اجتماعی باشد، پیشنهاد کرد. در باور فری « محیط اجتماعی، باید به گونه ای، سازمان داده شود که پیشگیری از وقوع جرم در آن ملحوظ باشد»^{۱۰}.

پیشگیری از بزه کاری در آیین نامه ستاد حفاظت اجتماعی

مطابق قسمت نخست بند ۵ اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی، مسئولیت پیشگیری از بزه کاری بر عهده قوه قضائیه نهاده شده است. در سال ۱۳۸۳ خورشیدی آیین نامه‌ای از سوی رئیس قوه قضائیه به تصویب رسید تا از رهگذر آن پیشگیری از بزه کاری محقق گردد. تدوین کنندگان آیین نامه مزبور با رویکردی عقیدتی- عملیاتی- قضایی امنیتی به بزه کاری و پیشگیری از آن توجه نموده‌اند. در حالی که باید به پیشگیری از بزه کاری با رویکردی اجتماعی- اجرائی نگریده شود و برای جلوگیری از وقوع آن از تدابیر کنشی بهره گرفت.

همچنین مطابق بند ۵ آیین نامه مذکور، بیشتر وظایف شورای مرکزی ستاد حفاظت اجتماعی به غیر از وظیفه‌ای که در بند نخست بیان شده است، جنبه اداری- اجرائی دارد و چندان به پیشگیری از بزه کاری مرتبط نیست. به دیگر سخن، بیشتر وظایف شورای مرکزی این ستاد، آن گونه که ماده ۵ آیین نامه مزبور مقرر می‌دارد به جای اینکه مربوط به پیشگیری از بزه کاری و سیاست گذاری در این زمینه باشد به استخدام نیرو، تعدیل نیروی انسانی، تغییر یا اصلاح ساختار و تعیین بودجه مرتبط است. بنابراین به نظر می‌رسد، واگذاری پیشگیری از بزه کاری به ستاد حفاظت اجتماعی، ناشی از برداشت نادرست و سطحی تدوین کنندگان آیین نامه مزبور از قسمت نخست بند ۵ اصل یکصد و پنجاه و ششم است.

شیوه‌های چگونگی قاچاق مواد نفتی

روش‌های گوناگونی جهت قاچاق مواد نفتی به شرح زیر وجود دارد.

روش اول: سوخت گیری مستقیم خودروهای سنگین از قبیل اتوبوس، مینی بوس، کامیون و تریلر نفت گاز سوز و خودروهای سبک بنزین سوز از جایگاه‌های عرضه مواد نفتی که غالباً اینگونه خودروها برخی دارای باک غیرمجاز بوده که با ارتباطی که تلمبه چیان و با افراد متخلف برقرار می‌نمایند به مقدار معتناهی فرآورده سوخت گیری می‌نمایند و یا اینکه با ترفندهای مختلف در ظروف متنوع به ویژه گالنه‌های پلاستیکی مبادرت به دریافت مواد نفتی می‌نمایند.

روش دوم: بارگیری نفت کش‌های جاده پیمان مجاری عرضه و پمپ‌های بنزین پرت و دورافتاده و یا عدم تخلیه مواد نفتی در مقاصد اصلی توسط این نفت کش‌ها و حمل محمولات نفتی به شهرستان‌های مرزی مسیر عبور قاچاق به خارج از استان به ویژه بصوب شهرستان‌های زابل و زاهدان که غالباً اینگونه نفت کش‌ها از کلیه

^{۱۰}- پرادل (ژان)، (۱۳۸۱) تاریخ اندیشه های کیفی، ترجمه علی حسین، نجفی ابرابادی، انتشارات سمت صص ۹۸-۹۶

مسیرهای دور و نزدیک با شهرستان‌های مرزی مبادرت به حمل مواد نفتی قاچاق با بارنامه‌های جعلی نموده و معمولاً اصل این بارنامه‌ها نیز از شرکت نفت سرقت و یا توسط رایانه جعل شده، می‌نمایند. برابرمستندات موجود امر قاچاق مواد نفتی به جنوب بوشهر از کلیه استان‌های شمالی شامل تهران، قم، شمال بوشهر، کرمان و یزد و اصفهان و غیره به سمت شهرستان‌های سیستان و بلوچستان در حال حرکت و جهت دهی می‌شود و در نهایت از طریق شهرستان‌های زابل و زاهدان به خارج از کشور قاچاق می‌شود در حقیقت نفت‌کش‌هایی که از کلیه نقاط کشور فرآورده را به صورت قاچاق حمل می‌نمایند در شهرستان‌های سیستان و بلوچستان به پاکستان و افغانستان پس از تخلیه در ظروف متنوع و یا به صورت مستقیم انتقال می‌یابد موضوع دوم اینکه قاچاق مواد نفتی از طریق شهرستان‌های تابباد، خواف و نقاط مرزی شهرستان‌های قاین، بیرجند و نهبندان نیز در حال انجام بوده لیکن در هر حال انتقال بخش قلیلی از فرآورده‌های مکشوفه از شهرستان‌های یاد شده به انبارهای نفت تربت حیدریه و بیرجند گویای قاچاق مواد نفتی با نفت‌کش و یا خرده‌فروشی می‌باشد

روش سوم: تحویل سوخت در ظروف مختلف به ویژه گالن از طریق مجاری عرضه (پمپ بنزین‌ها) و یا از طریق دریافت کنندگان سوخت همانند صنایع و بخش کشاورزی، مرغداری‌ها و غیره که به افراد قاچاقچی به فروش می‌رسد.

قابل توجه این می‌باشد که غالباً هر خودروی سنگین اعم از اتوبوس و کامیون در هر صد کیلومتر حداکثر ۳۰ الی ۳۵ لیتر نفت گاز مصرف داشته به عبارتی در صورتی که دویست لیتر نفت گاز در باک خود سوخت‌گیری نمایند در حقیقت می‌بایستی بیش از ششصد و شصت کیلومتر مسافت را طی طریق در جاده بنمایند به همین علت است که غالباً خودروهای سنگین مازاد مصرف و مقدار نفت گاز زیادی در باک را به فروش می‌رسانند و در طول مسیر مثلاً از مشهد تا نهبندان در کلیه جایگاه‌ها و پمپ بنزین‌ها نیز سوخت‌گیری نموده و مقدار معتناهی از فرآورده‌های نفتی را قاچاق می‌نمایند.

روش چهارم: عدم تعهد بعضی از مصرف کنندگان سوخت در بخش خدمات (دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، آموزشگاه‌های تحت پوشش آموزش و پرورش و ...) بخش کشاورزی همانند (صاحبان چاه‌های کشاورزی، ماشین آلات و ادارات کشاورزی و ...) بخش تولیدی و اقتصادی (کارخانه‌ها، مرغداری‌ها و ...) که برابر اطلاعات به دست آمده و مستندات موجود بسیاری از صاحبان این مراکز هیچ تولیدی ندارند و صرفاً سوخت خود را در بازار قاچاق به فروش می‌رسانند و سودهای کلانی به دست می‌آورند.^{۱۱}

^{۱۱} - تاثیر وضعیت اجتماعی- اقتصادی مرزنشینان بر قاچاق کالا (محسن شاطریان- استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه کاشان.

شیوه‌های خروج مواد نفتی قاچاق از مرزهای کشور

خروج مواد نفتی نیز به چند گونه صورت می‌گیرد بطوریکه عدم به‌کارگیری و مبارزه صحیح از نیروهای مجرب موجب رشد روند قاچاق مواد نفتی گردید ذیلاً شیوه‌های خروج مواد نفتی از مرز را به اطلاع می‌رساند.

۱- خروج فرآورده‌های نفتی قاچاق توسط افراد خرده پا بطوریکه این افراد فرآورده‌های تخلیه‌شده در ظروف به ویژه ظروف گالن ۲۰ لیتری و بشکه را مستقیماً به مرز انتقال داده و به صورت مستقیم از مرز خارج می‌نمایند در این رابطه افراد خرده پا مواد نفتی را از اتوبوس‌ها و خودروها خریداری و در بعضی مواقع نیز مواد نفتی از طریق مصرف کنندگان سوخت خریداری و به خارج از مرز منتقل می‌شود.

۲- خروج فرآورده‌های نفتی از مرز توسط عمده فروشان که غالباً این افراد توسط نفت کش مواد نفتی را به نقاط مرزی انتقال و سپس به خارج از کشور قاچاق می‌نمایند.

۳- فروش رسمی مواد نفتی به بازارچه‌های مرزی در برخی از مناطق و نواحی انجام می‌گیرد که البته قاچاق تلقی نمی‌شود بلکه فروش رسمی به افغانستان می‌باشد.

۴- نیروهای انتظامی نیز مواد نفتی مکشوفه را به طور غیرقانونی و بدون دریافت حکم قانونی از مقامات قضایی با دریافت یک یادداشت از مرز خارج می‌نمایند در این رابطه از تانکرهای شرکت نفت نیز استفاده که متأسفانه این امر بیشتر از پاسگاه‌های نزدیک به مرز انجام می‌گیرد.^{۱۲}

شیوه مبارزه با قاچاق مواد نفتی و علل قاچاق مواد نفتی

علت ایجاد قاچاق و خروج فرآورده‌های نفتی از مرزهای شرقی کشور به شرح زیر قابل طرح می‌باشد بدیهی است تا علل مطروحه رفع نگردد روند قاچاق مواد نفتی کماکان ادامه خواهد داشت ضمناً کلیه مواد نفتی مسیر استان‌های بوشهر از طریق نهبندان و شهرستان‌های زابل و زاهدان به خارج از کشور اعم از افغانستان و پاکستان قاچاق می‌شود.

۱- یکی از دلایل اصلی قاچاق اختلاف فاحش قیمت فرآورده در مرزهای ایران و کشورهای همسایه می‌باشد به عبارتی هنگامی که قیمت رسمی بنزین در داخل کشور ۸۰۰ ریال و همین فرآورده در کشورهای پاکستان و افغانستان به طور رسمی بیش از ۸۰۰ تومان و غیر رسمی یک هزار تومان می‌باشد و نفت سفید در کشور ما ۱۶۵ ریال و در طول زمستان در کشورهای همسایه بیش از هشتصد تومان بوده و طی فصل سرما تقاضای شدیدی برای این فرآورده وجود دارد از طرفی غالباً مصرف نفت سفید که دارای ارزش افزوده می‌باشد در کشورهای اروپائی و امریکا بسیار قلیل و به عبارتی هیچ بوده و از این فرآورده به منظور سوخت هواپیماهای جت استفاده می‌نمایند بنابراین مقرون به صرفه نیست که به این صورت و به سهولت این فرآورده از مرزها خارج

۱۲ - بهروز قاسمی ، محسن بهرامی ۱۳۸۵ آسیب شناسی قاچاق کالا در ایران -- تهران ، فارای - سال

شود در رابطه با نفت گاز که در کشور ما با نرخ فعلی ۱۶۵ ریال عرضه می‌شود و در کشورهای همسایه بعثت نقش در حمل و نقل و صنایع با نرخ سنگین بیش از حدود چهار هزار و پانصد ریال و بعضاً نیز در مواقعی با نرخ بین‌المللی بیش از یک هزار و چهارصد تومان به فروش می‌رسد بهر حال تفاوت نرخ مواد نفتی و ارزانی این فرآورده‌ها در داخل و گرانی در خارج از کشور یکی از دلایل قاچاق مواد نفتی می‌باشد.^{۱۳}

۲- عدم برخورد جدی با موضوع قاچاق مواد نفتی توسط ارگانها و سازمان‌های ذیصلاح اعم از نیروی انتظامی و مقامات قضایی یکی از دلایل مهم می‌باشد.

۳- موضوع خشک‌سالی در کشور به ویژه در شرق کشور یکی از دلایل قابل توجه بوده که به نظر می‌رسد این امر کارشناسی نشده معهداً بدین طریق برخی از افراد به بهانه خشک‌سالی فرآورده‌های نفتی را به عنوان درآمد از شمال بوشهر به جنوب و یا استان‌های هم‌جوار انتقال داده و بدین طریق سرمایه‌های ملی را هدر می‌دهند در این رابطه پیشنهاد می‌شود چنانچه خشک‌سالی نقش اقتصادی دارد بهتر است افرادی که در وضعیت نابسامان اقتصادی بسر می‌برند شناسایی و از طریق سازمان‌های ذیصلاح همانند کمیته امداد و سازمان تأمین اجتماعی و بهزیستی کمک‌های نقدی به آن‌ها صورت گیرد تا بدین طریق بزه‌کاری و سرقت نیز کاهش پیدا نماید.^{۱۴}

۴- همان‌طور که در اوایل توضیح داده شد موضوع خلأ قانونی یکی از محورهای مهم قاچاق می‌باشد که لازم است اولاً قاچاق تعریف شود و فروش خارج از شبکه کاملاً مشخص و پس از تهیه و تدوین قانون مشخصی در مجلس و سایر وزارت‌خانه‌ها این معضل رفع گردد.

۵- به نظر می‌رسد حل مشکلات قاچاق از طریق مدیریت کلان کشور قابل پیگیری و حل می‌باشد که می‌بایستی در این رابطه تمهیدات لازم بکار گرفته شود.

۶- به منظور درج اطلاعات و عملیات فرآورده‌های نفتی شامل رسیده و برداشت و ثبت کارکرد تلمبه‌ها و سرک و کمبود ناشی از نوسان فرآورده‌ها در مخازن زیرزمینی و همچنین محاسبات مالی وجوه واریز شده به بانک و به منظور جلوگیری از نگارش دفاتر دستی به موازات راه‌اندازی سیستم کارت هوشمند در آینده به نام نرم‌افزار عملیاتی مجاری عرضه جهت جایگاه‌های اختصاصی تهیه و نصب و کلیه عملیات به وسیله این سیستم تحت کنترل قرار گیرد (نمونه برنامه تهیه و در برخی از مجاری عرضه نصب شده است)^{۱۵}

۱۳ - عباس‌زادگان، سید محمد و سید کباری، سید مجتبی: اثر قوانین و مقررات بازرگانی و گمرکی بر قاچاق کالا، مجموعه‌ی مقالات همایش قاچاق کالا، موسسه‌ی مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، تهران، ۱۳۸۱

۱۴ - مداح، مجید (۱۳۸۴)، بررسی اقتصادی قاچاق در ایران، رساله دکتری، دانشگاه اقتصاد دانشگاه علامه

۱۵ مقدسی، علیرضا (۱۳۸۰) بررسی ابعاد قاچاق کالا و ارائه راهکارهایی جهت کاهش و هدایت آن به مسیرهای اقتصادی کشور، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

- ۷- سلیقه‌ای عمل کردن دستگاه‌های کاشف و ضبط آن به عنوان محموله قاچاق بلا صاحب
- ۸- دلسوزی مسئولین محلی به لحاظ مسائل اخلاقی و ترحمی به قاچاقچیان سوخت به بهانه خشک‌سالی و استضعاف ساکنین مرزی و کمک به معیشت آنان
- ۹- عدم توجه مدیریت کلان کشور به عمق فاجعه
- ۱۰- نیاز کشورهای همسایه به سوخت و فرآورده‌های آن
- ۱۱- صدور مجوزهای شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی در ایجاد جایگاه‌های عرضه فرآورده‌های نفتی
- ۱۲- عدم ساماندهی جایگاه‌های سوخت و ناوگان حمل و نقل پخش و نظارت و کنترل دقیق تر و بیشتر بر فعالیت آن‌ها

نیروی انتظامی و اقدامات پیشگیرانه از قاچاق مواد نفتی

- با عنایت به مراتب مطروحه در جهت کاهش قاچاق مواد نفتی در جنوب بوشهر که مسیر عبور قاچاق می‌باشد با توجه به تشکیل جلسات مستمر با مقامات محلی اقدامات قابل توجهی به شرح زیر صورت پذیرفته است .
- ۱- تشکیل جلسات مستمر مسئولین منطقه در استانداری و روسای نواحی در فرمانداری هر شهرستان با حضور مقامات محلی به منظور هماهنگی در جهت مهار قاچاق مواد نفتی .
- ۲- تشکیل تیم‌های بازرسی و نظارت در جهت بازدید مجاری عرضه و مصرف کنندگان عمده و جزء و شناسایی عوامل ناصالح و متخلف و سپس طرح موضوعات تخلف در جلسه کمیته تخلفات منطقه و اخذ غرامت و جریمه از متخلفین که می‌بایستی محاسبات غرامت نیز بر مبنای نرخ FOB خلیج فارس و یا نرخ بین‌المللی بوده است .^{۱۶}
- ۳- با تنظیم طرح پیشگیری مبارزه با قاچاق مواد نفتی توسط این منطقه و ارائه این طرح به معاونت امنیتی و انتظامی استانداری بوشهر و تشکیل جلسات مستمر سرانجام این طرح در کمیته مبارزه با قاچاق مواد نفتی استانداری مصوب و موجب شد که فعالیت‌های قابل توجهی در جهت مهار قاچاق انجام پذیرفته بطوریکه در چندماهه اخیر مقدار فرآورده‌های کشف شده که به انبارهای نفت منطقه و بیرجند تحویل شده قابل توجه بوده است .^{۱۷}

^{۱۶} - افشردی، محمد حسین (۱۳۸۶)، بررسی میزان مطابقت و تفاوت‌های قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس

و دریای عمان (۱۳۷۲) با کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲)، مجله پژوهش‌های جغرافیایی شماره ۵۹، بهار ۱۳۸۶

^{۱۷} - همان

۴- در خصوص برقی شدن چاه‌های کشاورزی به منظور کاهش قاچاق مواد نفتی اقدامات قابل توجهی به عمل آمده بطوریکه از تعداد ۴۵۴۹ حلقه چاه هم اکنون بیش از ۲۹۰۰ حلقه چاه تبدیل به برقی شده و مابقی ۱۶۴۹ حلقه چاه در حال پیگیری و اقدام می‌باشد.

۵- روسای انبارهای نفت تربت حیدریه و بیرجند (قبل از تشکیل منطقه) موظف به اعمال کنترل‌های دقیق در رابطه با ثبت ساعات خروج و ورود نفت کش‌ها بر روی بارنامه‌های مربوطه و پلمب کلیه نفت کش‌های بارگیری شده بوده ضمناً روسای نواحی نیز موظف شده‌اند که کنترل‌های لازم بر روی نفت کش‌های بارگیری در مراحل بعدی اعم از زمان رفت و برگشت تا بارگیری بعدی را اعمال نمایند.

۶- به منظور کنترل میزان افزایش فروش فرآورده و تجزیه و تحلیل فروش ماهیانه توسط روسای نواحی تاکید فراوان گردیده است.

۷- در رابطه با جمع‌آوری باک‌های اضافی و غیرمجاز از طریق نیروی انتظامی و در پاسگاه‌های ایست و بازرسی اقدامات قابل توجهی انجام پذیرفته که در حال حاضر مسئولین پاسگاه‌های ایست و بازرسی در حال اجرای طرح می‌باشند.

۸- در زمینه آزمایش محمولات نفتی در مجاری عرضه و بازارچه‌های مرزی به منظور جلوگیری فرآورده‌های نفتی آلوده به ویژه ارسال مواد نفتی به بازارچه‌ها و مواد مکشوفه ناشی از انتقال به انبار نفت به طور مستمر جلوگیری به عمل آید.

۹- در رابطه با تأمین سوخت خودروهای سنگین من جمله اتوبوس‌ها و کامیون‌ها و تریلرها و مینی بوسها در مبادی و عدم سوخت‌گیری در مسیرهای بجز مجاری عرضه پایه جلسات مختلفی با حضور مدیران مناطق مشهد و زاهدان به منظور هماهنگی برگزار شده است.

۱۰- قاچاق مواد نفتی توسط خودروهای سنگین از کلیه نقاط کشور صورت پذیرفته که هم اکنون محمولات مختلفی توسط نفت‌کش که از سایر مناطق بارگیری شده‌اند کشف گردیده‌اند. لذا به منظور کشف این محمولات جلسات مستمری با مسئولین محلی برگزار شده است.

۱۱- در حال حاضر با توجه به کنترل شدید سوخت‌گیری اتوبوس‌ها در مجاری عرضه، قاچاق مواد نفتی کاهش اما همزمان با ظروف توسط کامیون‌ها و تریلرها و نفت‌کش‌های سایر استان‌ها صورت می‌گیرد از طرفی در جهت جمع‌آوری باک‌های غیر استاندارد و اضافی و یا قاچاق فرآورده‌ها به وسیله جاسازی ظروف در کامیون‌ها تمهیدات لازم و راهکارهای مناسب یافته شده که در جهت مهار قاچاق موفقیت آمیز بوده است.

۱۲- گزارشات کلیه محمولات کشف شده طی نفت کش‌های غیرمجاز و با برنامه‌های جعلی که در پاسگاه‌های نیروی انتظامی کشف گردیده به طور مبسوط به مدیریت و یا معاونت مدیر عملیات در طی فعالیت شدید مبارزه با قاچاق طی مکاتبات عدیده‌ای اعلام شده است.^{۱۸}

۱۳- در جهت کنترل فرآورده‌های نفتی ارسالی به مصرف کنندگان کلیه متصدیان مربوطه دفتری بدین منظور تهیه نموده‌اند که با کنترل‌های انجام پذیرفته از انحراف و تخلف مصرف کنندگان جلوگیری به عمل می‌آید.

۱۴- در زمانی که ناحیه بیرجند ابواب جمعی این منطقه بوده در پاسگاه سهل آباد واقع در ۹۰ کیلومتری شهرستان نهبندان و یکصد کیلومتری شهرستان بیرجند توسط نیروی انتظامی مقدار معتناهی مواد نفتی کشف می‌شود که به انبار نفت بیرجند انتقال می‌یابد اما فرماندهی نیروی انتظامی در این پاسگاه بخشی از فرآورده‌ها را به بازارچه‌های مرزی به طور غیرقانونی انتقال داده و به صورت غیرقانونی به آن طرف مرز به فروش می‌رسانند در این رابطه مکاتبات مستمر و یا جلسات متنوعی با مسئولین ذی‌ربط برگزار شده که متأسفانه هم اکنون نیز طی مصوبه شورای تأمین فرآورده‌های مکشوفه بدین روش در مرز به نرخ مرزی به فروش می‌رسد.^{۱۹}

۱۵- با توجه به تجارب مأخوذه از طرح‌هایی که در جهت مهار قاچاق موثر بوده و در دستور کار منطقه قرار دارد اتوماسیون مجاری عرضه و نصب کارت‌های هوشمند می‌باشد که در این رابطه مکاتبات عدیده‌ای با مدیریت‌های عملیات و برنامه‌ریزی انجام پذیرفته که با توجه به اطلاعیه‌های صادره فعلی تا حصول نتیجه مورد پیگیری واقع خواهد شد.

۱۶- نقاط دپوی فرآورده‌های قاچاق در شهرستان‌های مختلف تحت پوشش این منطقه شناسایی و در این راستا کشفیات قابل توجهی با همکاری نیروی انتظامی و سایر مقامات محلی داشته که ناامن شدن این نقاط نتایج درخشانی در مهار قاچاق مواد نفتی را در بر داشته است.

۱۷- به منظور درج اطلاعات و عملیات فرآورده‌های نفتی شامل رسیده و برداشت و ثبت کارکرد تلمبه‌ها و سرک و کمبود ناشی از نوسان فرآورده‌ها در مخازن زیرزمینی و همچنین محاسبات مالی و جوه واریز شده به بانک و به منظور جلوگیری از نگارش دفاتر دستی به موازات راه‌اندازی سیستم کارت هوشمند که در آینده محقق خواهد شد طرحی به نام نرم‌افزار عملیاتی مجاری عرضه جهت جایگاه‌های اختصاصی تهیه و نصب و

^{۱۸} - بنایی، (۱۳۷۷)، آشنایی با مقررات گمرکی و ترخیص کالا، شرکت چاپ و نشر بازرگانی

^{۱۹} - پژوهان، جمشد و مجید مداح، مجله پژوهش نامه اقتصادی، آرشبو: www.SID.ir

کلیه عملیات به وسیله این سیستم تحت کنترل قرار گیرد (نمونه برنامه تهیه و در برخی از مجاری عرضه نصب شده است).^{۲۰}

۱۸- تحویل سوخت به خودروهای سنگین در مجاری عرضه پایه تعیین شده بر مبنای درصد مصرف سوخت هر خودرو و کیلومتر طی طریق شده صورت پذیرد ضمناً سوخت‌گیری خودروها صرفاً در مجاری عرضه پایه انجام گیرد .

۱۹- متوقف نمودن عملیات فروش برخی از مجاری عرضه در هنگام شب در صورت عدم ایجاد مشکل با هماهنگی مقامات محلی به منظور کاهش قاچاق

۲۰- استفاده از انرژی‌های نوین همانند نصب آبگرمکن خورشیدی در شهرستان‌های بیدخت ، گناباد ، فردوس ، خواف به تعداد یک هزار دستگاه

۲۱- تبدیل سوخت برخی از مصرف‌کنندگان از سوخته‌ای فسیلی به گاز طبیعی همانند کارخانه قند و برخی از مصارف دیگر

۲۲- با مطالعه و بررسی‌های صورت پذیرفته و شرح اقدامات انجام شده قاچاق مواد نفتی توسط خودروهای سنگین از کلیه نقاط کشور صورت پذیرفته که هم اکنون محمولات مختلفی توسط نفت‌کش که از سایر مناطق بارگیری شده‌اند کشف گردیده‌اند .

مبانی نظری تحقیق

نظریه بی‌سامانی اجتماعی

امروزه جامعه شناسان تنها یک مفهوم واحد از بی‌سامانی را به کار نمی‌گیرند؛ همان طور که در گذشته چنین بود، ولی با وجود کاربردهای متفاوت، توافق نظر کافی درباره آن وجود دارد. بی‌سامانی اجتماعی به شکست یا نارسایی در یک نظام اجتماعی با پایگاه‌ها و نقش‌های مرتبط به هم اشاره دارد که اهداف جمعی و فردی اعضایش کم تر تحقق می‌یابد تا آن‌هایی که در یک نظام کارآمد دیگر برآورده شوند. بر اساس این نظریه تغییرات سریع اجتماعی باعث گسیختگی هنجارها در یک جامعه می‌شود. زمانی که هنجارها ضعیف می‌شوند یا با دیگر هنجارها در تضاد قرار می‌گیرند جامعه در وضعیت آنومی (بی‌هنجاری) قرار می‌گیرد، چرا که در این وضعیت ممکن است افراد دست به اعمال انحرافی بزنند و یا به سمت دیگر اعمال انحرافی تشویق شوند. همچنین این دیدگاه بر چگونگی شکستن هنجارها، قواعد، نظام‌های مستقر و قوانینی تأکید می‌کند که احتمالاً اجازه

^{۲۰} - شهدادی، علی و خواجه عسکری (۱۳۸۳) طرح جامع مبارزه با قاچاق کالا و ارز در استان هرمزگان، بندر عباس، معاونت سیاسی و امنیتی استانداری

می‌دهد تا مشکلات اجتماعی توسعه یابند و بر شرایطی که موجب از هم گسیختگی و شکسته شدن ارزش‌ها و نظام هنجاری می‌شود تأکید دارد.^{۲۱} این رویکرد حل مسائل اجتماعی را منوط به کند کردن تغییرات اجتماعی و تقویت هنجارهای اجتماعی می‌داند.

نظریه سفر مجرمانه^{۲۲}

یکی از موضوعات مهم دانش جغرافیا مکان یابی سکونت و فعالیت انسانی در سطح فضا از طریق نظریه‌های مکانی است. به کمک این نظریه‌ها می‌توان محل استقرار بهینه فعالیت‌ها، افراد و رخدادهای اجتماعی را در یک محدوده جغرافیایی مشخص نمود. مبانی نظری تئوری‌های مکانی را می‌توان در بررسی‌های جغرافیایی جرم مورد استفاده قرار داد. دیدگاه سفر مجرمانه بر پایه بررسی دو عامل مکان و فاصله سفرهایی که مجرمان برای ارتکاب جرم خود انجام می‌دهند استوار است. گرچه اصطلاح سفر مجرمانه برای اولین بار توسط هریس در سال ۱۹۸۰ به کار گرفته شد، لیکن سابقه این بررسی‌ها به پژوهش وایت^{۲۳} در سال ۱۹۳۲ برمی‌گردد. وی دریافت، در سفرهای مجرمانه برای ارتکاب جرائم علیه اموال (مانند سرقت)، مسافت دورتری به نسبت سفرهای مجرمانه علیه اشخاص (مثل قتل و ضرب و جرح) طی می‌شود. (تیونر)^{۲۴} در مطالعه دیگری به این نتیجه رسید که سفرهای مجرمانه، با فاصله گرفتن از محل سکونت مجرمان کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر بین تعداد سفرهای مجرمانه و بعد مسافت از محل زندگی مجرمان رابطه معکوس مشاهده می‌شود. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه فاصله سفرهای مجرمانه به عواملی چون نوع جرم، شیوه ارتکاب، زمان انجام و حتی ارزش اموال (در جرائم مالی) بستگی دارد.^{۲۵}

کانون‌های جرم خیز^{۲۶}

اصطلاح "کانون‌های جرم خیز" اولین بار توسط "شرمن"، "کارتین" و "برگر" در سال ۱۹۶۹ و برای تحلیل مکانی بزه کاری مورد استفاده قرار گرفت. این واژه بیانگر یک مکان یا محدوده جغرافیایی است که میزان بزه کاری در آن بسیار بالاست. حدود این مکان می‌تواند بخشی از یک شهر، یک محله، چند خیابان مجاور و حتی ممکن است یک خانه یا یک مجتمع مسکونی باشد. برخی نیز در تعریف "کانون‌های جرم خیز" آن را معادل مکان‌های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش‌بینی، حداقل در یک دوره زمانی یک ساله دانسته‌اند.^{۲۷}

^{۲۱}- ارمکی، تقی زاده (۱۳۷۷) بررسی مسائل اجتماعی، تهران، موسسه نشر جهاد وابسته به جهاد دانشگاهی .

22- Journey to crime

23- White

24- Tuner

^{۲۵}- همان، ۸۴.

26- Hotspots, Hot Crime spots, Crime Cenrators

^{۲۷}- مدیری، آتوسا، جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاها عمومی شهر، ۲۱

مرکز کاهش بزه کاری متعلق به وزارت انگلستان، "کانون‌های جرم خیر" را به شرح زیر توضیح داده است: یک ناحیه جغرافیایی که در آن وقوع بزه از حد متوسط بالاتر است و یا ناحیه‌ای که وقوع بزه کاری در آن نسبت به توزیع جرم د کل ناحیه متمرکزتر است. مطابق این تعریف "کانون‌های جرم خیر" محدوده‌های مشخص و معینی است که سهم زیادی از کل جرائم در کل محدوده مورد مطالعه را در خود جای داده است.^{۲۸}

تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها شامل دو بخش تحلیلی توصیفی و استنباطی می‌باشد که در بخش توصیفی به بررسی ظاهری داده‌ها پرداخته و در بخش استنباطی فرضیه‌های تحقیق را بررسی خواهیم کرد.

اطلاعات دموگرافیک نمونه آماری

این پژوهش به بررسی و تحلیل نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرم قاچاق سوخت در شهر بوشهر می‌پردازد. اطلاعات حاصل از پژوهش از طریق پرسشنامه به دست آمده است. قبل از انجام تجزیه و تحلیل آماری مقادیر پایایی برای پرسشنامه عمومی مربوط به نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق سوخت با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده است که این ضریب برای پرسشنامه مقدار ۰/۷۹ می‌باشد که مقداری مناسب می‌باشد. سپس اطلاعات دموگرافیک نمونه مورد مطالعه که شامل فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و نمودار میله‌ای و دایره‌ای می‌باشد به دست می‌آید که نتایج مربوطه در زیر نشان داده می‌شود.

نمونه مورد مطالعه شامل دو گروه مسئولین و افراد عام و آمار تعداد قاچاقچیان سوخت می‌باشد که اطلاعات مورد نظر به ترتیب از طریق پرسشنامه، دادگستری و اداره زندان‌ها به دست آمده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد بر اساس گروه‌های تحت مطالعه

گروه‌ها	فراوانی	درصد
گروه گواه	۱۰۶	۲۲/۳۶
گروه تجربی	۳۶۸	۷۷/۶۳
کل	۴۷۴	۱۰۰٪

^{۲۸}-کلانتری، محسن و مهدی توکلی، شناسایی و تحلیل کانون‌های جرم خیز شهری، ۱۷۰

اطلاعات مورد نظر از ۱۰۶ نفر از افراد عام و مسئولین و ۳۶۸ نفر افراد قاچاقچی جمع آوری شده است که در کل ۴۷۴ نفر مورد تحلیل قرار گرفتند

اطلاعات دموگرافیک مسئولین

بر حسب جنسیت

در جدول توزیع فراوانی (۲) افراد بر حسب جنسیت آن‌ها مشخص می‌باشد. که ۵۸/۵ درصد از مسئولین را مردان و ۴۱/۵ درصد از آن‌ها را زنان به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۶۲	۵۸/۵٪
زن	۴۴	۴۱/۵٪
کل	۱۰۶	٪۱۰۰

اطلاعات دموگرافیک نمونه تجربی

بر حسب سال

در جدول توزیع فراوانی (۳) درصد تعداد دستگیر شدگان قاچاق سوخت به تفکیک سال مشخص شده است که بیشترین درصد مربوط به سال ۹۰ با ۳۰/۴۳ درصد می‌باشد.

جدول ۳: توزیع فراوانی افراد بر اساس سال

سال	فراوانی	درصد
۱۳۹۰	۱۱۲	۳۰/۴۳
۱۳۹۱	۹۱	۲۴/۷۲
۱۳۹۲	۸۱	۲۲/۰۱
۱۳۹۳	۸۴	۲۲/۸۲
کل	۳۶۸	٪۱۰۰

مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق

در ذیل جدول توزیع فراوانی شماره (۴) مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق تعیین گردیده که به ترتیب بخش جفره با ۴۵٪ درصد جزیره شیف با ۲۲٪ درصد، بندرگاه با ۲۰٪ درصد، و جلالی با ۱۳٪ درصد می‌باشد.

جدول ۴: توزیع فراوانی افراد بر اساس مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق

منطقه	درصد
جفره	۴۵٪
شیف	۲۲٪
بندرگاه	۲۰٪
جلالی	۱۳٪

بیشترین نوع سوخت

در ذیل جدول توزیع فراوانی (۵) بیشترین نوع قاچاق سوخت در شهر بوشهر آورده شده است . که گازوئیل ۹۳ درصد، نفت ۶ درصد، بنزین ۱ درصد می‌باشد.

جدول ۵: توزیع فراوانی بر اساس نوع مواد

نوع مواد	درصد
گازوئیل	۹۳٪
نفت	۶٪
بنزین	۱٪

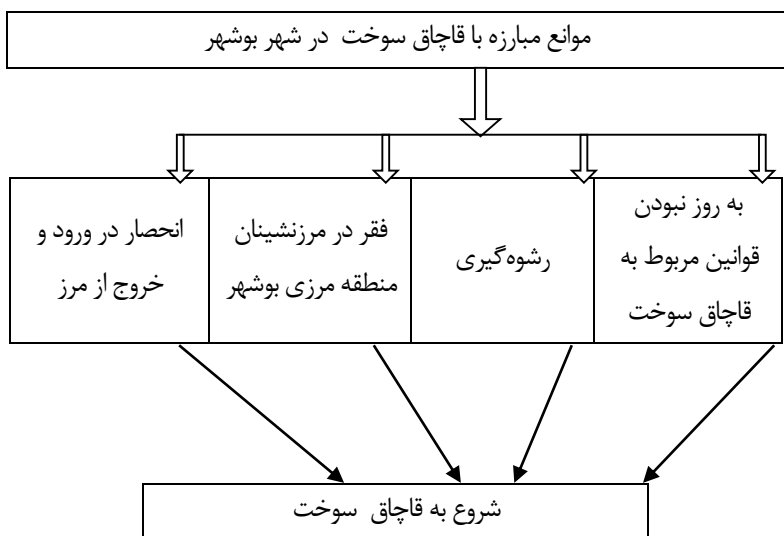
عوامل

در ذیل جدول توزیع فراوانی عوامل موثر در اقدام به قاچاق در شهرستان بوشهر آورده شده که به ترتیب سودآوری بالا ۲۹/۶۵ درصد، حرص و طمع ۲۶/۷۴ درصد، بیکاری ۲۲/۰۹ درصد، فقر و مشکلات اقتصادی ۱۴/۵۳ درصد و دوستان ناباب ۶/۹۷ درصد می‌باشد.

جدول ۶: توزیع فراوانی عوامل موثر در بزه کاری

درصد	فراوانی	علت اقدام
۴۲/۹۳	۱۵۸	سودآوری بالا
۲۱/۱۹	۷۸	حرص و طمع
۱۶/۳۰	۶۰	بیکاری
۱۳/۰۴	۴۸	فقر و مشکلات اقتصادی
۶/۵۲	۲۴	دوستان ناباب
٪۱۰۰	۳۶۸	کل

مدل فرضی تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

تحقیق حاضر که به منظور بررسی و تحلیل نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از جرم قاچاق سوخت در شهر بوشهر انجام گرفته است، بعد از طی مراحل نمونه‌گیری از افراد دستگیر شده و عموم مردم و مسئولین مربوطه، بعد از تکمیل پرسشنامه به مرحله تحلیل توصیفی شامل بررسی فراوانی‌ها و درصد آن‌ها و میانگین و انحراف معیار متغیرها و نمودار میله‌ای و دایره‌ای رسید. سپس از تحلیل استنباطی شامل آزمون t -دو، مستقل و تحلیل واریانس یک‌طرفه و نیز آزمون‌های ناپارامتری من ویتنی و کروسکال والیس و همچنین تحلیل همبستگی کمک گرفته شد که نتایج کلی آن در زیر ارائه خواهد شد. در بررسی نظرات و دیدگاه‌های عموم

مردم و مسئولین مربوطه در مورد نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق سوخت به مهم‌ترین این راهکارها اشاره می‌کنیم:

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» نقش نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد: بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۳۸ نفر (۳۵/۸) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۸ نفر (۴۵/۳) درصد زیاد، تعداد ۱۷ نفر (۱۶) درصد کم، تعداد ۳ نفر (۲/۸) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس نیروی انتظامی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی که درگیر امر مبارزه با قاچاق هستند تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد. بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۲۷ نفر (۲۵/۵) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۶ نفر (۴۳/۴) درصد زیاد، تعداد ۲۸ نفر (۲۶/۴) درصد کم، تعداد ۴ نفر (۳/۸) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی که درگیر امر مبارزه با قاچاق هستند می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» نظارت‌های لازم و کافی بر کارکنان تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد. بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۳۶ نفر (۳۴) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۷ نفر (۴۴/۳) درصد زیاد، تعداد ۱۸ نفر (۱۷) درصد کم، تعداد ۵ نفر (۴/۷) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس نظارت‌های لازم و کافی بر کارکنان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» هماهنگی هر چه بیشتر و بهتر میان سازمان‌های مرتبط با نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد. بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۵ نفر (۱۴/۲) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۵ نفر (۴۲/۵) درصد زیاد، تعداد ۴۰ نفر (۳۷/۷) درصد کم، تعداد ۴ نفر (۳/۸) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس هماهنگی هر چه بیشتر و بهتر میان سازمان‌های مرتبط با نیروی انتظامی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» بازنگری در قوانین و مقررات موجود در رابطه با قاچاق تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد. بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۹ نفر (۱۷/۹) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۷ نفر (۴۴/۳) درصد زیاد، تعداد ۲۹ نفر (۲۷/۴) درصد کم، تعداد ۱۱ نفر (۱۰/۴) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس بازنگری در قوانین و مقررات موجود در رابطه با قاچاق می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

«توزیع فراوانی پاسخگویان به گویند» سلامت عمل نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد. بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۹ نفر (۱۷/۹) درصد بسیار

زیاد، تعداد ۵۶ نفر (۵۲/۸) درصد زیاد، تعداد ۲۷ نفر (۲۵/۵) درصد کم، تعداد ۴ نفر (۳/۸) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس سلامت عمل نیروی انتظامی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد.

• توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد) بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۲ نفر (۱۱/۳) درصد بسیار زیاد، تعداد ۴۴ نفر (۴۱/۵) درصد زیاد، تعداد ۴۱ نفر (۳۸/۷) درصد کم، تعداد ۷ نفر (۶/۶) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد

• توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «هماهنگی نیروی انتظامی با نیروهای نظامی کشورهای همسایه تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد بر اساس یافته‌های جدول از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۹ نفر (۱۷/۹) درصد بسیار زیاد، تعداد ۳۶ نفر (۳۴) درصد زیاد، تعداد ۳۲ نفر (۳۰) درصد کم، تعداد ۱۹ نفر (۱۷/۹) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس هماهنگی نیروی انتظامی با نیروهای نظامی کشورهای همسایه می‌تواند در پیشگیری از قاچاق سوخت موثر باشد

پیشنهاد‌های تحقیق

در پایان با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها و همچنین نتایج حاصل از تحقیق راهکارهای پیشگیری از قاچاق سوخت با تاکید بر نقش نیروی انتظامی در شهر بوشهر به شرح ذیل ارائه می‌گردد.

الف: پیشنهاد‌های پیشگیری وضعی

۱- مجاری عرضه پایه به منظور تأمین سوخت خودروهای سنگین درون و برون شهری مناطق هم‌جوار و استان‌های مجاور تعیین شده است .

۲- تأمین نفت و گاز مصارف بخش حمل و نقل در مجاری عرضه بر مبنای مسافت مسیر طی شده و درصد مصرف سوخت هر خودروی سنگین می‌باشد بدیهی است این امر در کاهش امر قاچاق تاثیر بسزایی خواهد داشت .

منابع

- ۱- آقازاده، علیرضا، ۱۳۸۳ بررسی تحلیلی و کاربردی سیاست جنایی ایران در قبال قاچاق کالا مطابق با آخرین اصلاحات قانونی، تهران، نشر آریان.
- ۲- ابراهیمی، شهرام، (۱۳۸۸)، رویکرد های موسع و مضیق پیشگیری و آثار آن، آموزه های حقوقی، دانشگاه علوم انسانی رضوی، ش ۱۲،
- ۳- ارمکی، تقی زاده (۱۳۷۷) بررسی مسائل اجتماعی، تهران، موسسه نشر جهاد وابسته به جهاد دانشگاهی .
- ۴- افشردی، محمد حسین (۱۳۸۶)، بررسی میزان مطابقت و تفاوت های قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان (۱۳۷۲) با کنوانسیون حقوق دریاهای (۱۹۸۲)، مجله پژوهش های جغرافیایی شماره ۵۹، بهار ۱۳۸۶
- ۵- بنایی، رضا (۱۳۷۷)، آشنایی با مقررات گمرکی و ترخیص کالا، شرکت چاپ و نشر بازرگانی
- ۶- بهروز قاسمی، محسن بهرامی ۱۳۸۵ آسیب شناسی قاچاق کالا در ایران — تهران، فارای - سال
- ۷- پرادل (ژان)، (۱۳۸۱) تاریخ اندیشه های کیفری، ترجمه علی حسین، نجفی ابرآبادی، انتشارات سمت
- ۸- حاجی نژاد، علی (۱۳۷۹) همایش ملی بررسی پدیده قاچاق کالا و راه های پیشگیری آن (سومین همایش قاچاق کالا) تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- ۹- دهخدا، علی اکبر، (۱۳۶۴)، لغت نامه دهخدا، جلد ۳۸، دهخدا وابسته به دانشگاه تهران، انتشارات تهران
- ۱۰- رایجیان اصلی، مهرداد، (۱۳۸۳) رهیافتی نو به بنیان های نظری پیشگیری از جرم، مجله حقوقی دادگستری، ش ۴۸-۴۹،
- ۱۱- شهدادی، علی و خواجه عسکری (۱۳۸۳) طرح جامع مبارزه با قاچاق کالا و ارز در استان هرمزگان، بندر عباس، معاونت سیاسی و امنیتی استانداری
- ۱۲- کلانتری، محسن و مهدی توکلی، شناسایی و تحلیل کانون های جرم خیز شهری،
- ۱۳- مداح، مجید (۱۳۸۴)، بررسی اقتصادی قاچاق در ایران، رساله دکتری. دانشگاه اقتصاد دانشگاه علامه
- ۱۴- مدیری، آتوسا، جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاها عمومی شهر، ۲۱.
- ۱۵- معین محمد (۱۳۸۱) فرهنگ فارسی، انتشارات امیر کبیر، ج اول، چاپ نوزدهم،
- ۱۶- معین، محمد، (۱۳۷۳)، فرهنگ فارسی معین، جلد دوم، تهران، انتشارات امیر کبیر

- ۱۷- مقدسی،علیرضا(۱۳۸۰) بررسی ابعاد قاچاق کالا و ارائه راهکارهایی جهت کاهش و هدایت آن به مسیر های اقتصادی کشور؛دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ۱۸- مقدسی،علیرضا(۱۳۸۰)بررسی ابعاد قاچاق کالا و ارائه راهکارهایی جهت کاهش و هدایت آن به مسیر های اقتصادی کشور؛دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- ۱۹- نجفی ابر آبادی، علی حسین(۱۳۸۶) پیشگیری از بزه کاری و پلیس محلی، مجله تحقیقات حقوقی، دانشگاه شهید بهشتی